

VvLS Magazine

Het kwartaal-magazine van de

Vereniging voor Letselschade-Slachtoffers

Jaargang 2, nummer 2

April 2002

VvLS
Postbus 157
1000 AD
Amsterdam
Tel. 0900-6353538
www.vvls.nl
info@vvls.nl

In dit nummer:

Stichting Zinloos Geweld	2
Nieuws van 3VO	3
Gunstige uitspraak Hoge Raad	4
Schade en Schande	5
Bijna-dood ervaring	6 / 7

Interessante informatie:

- De VvLS volgt de verkiezingen op de voet
- * De VvLS blijft kritisch kijken naar de wet
- * De VvLS timmert hard aan de weg

Bewaarnummer 4

DE VvLS TIMMERT AAN DE WEG

Wat ons opviel dit kwartaal.

In het januari-nummer van ons magazine meldden wij u dat het lot van letselschade-slachtoffers als zodanig in geen enkel partij-programma van de partijen die deelnemen aan de komende verkiezingen is opgenomen. Ook in de verkiezingsstrijd speelt het lot van letselschade-slachtoffers helaas geen enkele rol. Dat is echter heel anders op dit moment vaak felle discussies gevoerd. Hoewel de ideeën van de meeste partijen in grote lijnen op elkaar lijken horen wij sinds de lijst Pim Fortuyn in het leven is geroepen echter ook een geheel ander geluid, namelijk een pleidooi voor het afschaffen van het huidige stelsel en dit vervangen door een heel nieuw stelsel. Dit idee komt er dan als volgt uit te zien: mensen die ziek worden door hun werk (beroepsziektes en bedrijfs-ongevallen) komen in de WAO, de overige chronisch zieken en overige ongevals-slachtoffers komen in een speciale 'bijstand' terecht. In deze bijstand komen alleen die arbeidsongeschikten die geen kans meer hebben op de arbeidsmarkt.

Wat men ook moge vinden van de overige ideeën van Pim Fortuyn, dit voorstel is ondoordacht en populistisch. Immers, personen die als gevolg van een arbeidsongeval arbeidsongeschikt zijn geworden kunnen hiervoor in bijna alle gevallen hun werkgever aanspreken. De verzekeraar van de werkgever dient vervolgens het inkomen van de gewonde werknemer voor de rest van zijn leven op het pijl te brengen waarop dit zonder ongeval zou zijn geweest. Juist de slachtoffers van arbeidsongevallen zijn hierdoor over het algemeen financieel nu juist het minst 'kwetsbaar' en juist voor hen zou het meestal geen ramp zijn als zij naar de 'bijstand' van Fortuyn werden verwezen. De uitkering van de verzekeraar van de werkgever gaat dan immers automatisch omhoog. Het zijn juist de andere groepen slachtoffers die in de voorstellen van Fortuyn in de kou komen te staan.

De VvLS maakt zich grote zorgen over dergelijke 'makkelijke' en ondoordachte geluiden over de WAO. Naar het oordeel van de VvLS dient het huidige stelsel in haar essentie niet aangetast te worden. Veel meer valt te verwachten van betere medische en arbeidsdeskundige keuringen, maar vooral van nog betere pogingen tot reïntegratie van de arbeidsongeschikten. Daar hebben zowel de slachtoffers, als de rest van de samenleving iets aan.

De VvLS in de media

Wie de media volgt komt geregeld de VvLS tegen wanneer het gaat over de belangen van slachtoffers en het onbegrip dat zij vaak ontvangen. De VvLS was dit kwartaal onder anderen te horen in het E.O. radio-programma 'man vrouw radio'. Het onderwerp van deze uitzending was 'slachtoffers en hulpverlening'. In deze uitzending werd door een drietal slachtoffers het grote belang van de VvLS voor slachtoffers naar voren gebracht. Veel slachtoffers kampen met veel onbegrip van hun omgeving. Daarom biedt de VvLS naast de bekende praktische hulp en voorlichting vaak ook een 'luisterend oor' waaraan slachtoffers vaak zo'n behoefte hebben en waardoor veel slachtoffers herkenning en begrip kunnen krijgen.

Nieuwe VvLS service: 'traject begeleiding'

In de afgelopen tijd is gebleken dat veel slachtoffers die bij de financiële afwikkeling van hun schade gebruik maken van de diensten van een advocaat of andere belangenbehartiger grote behoefte hebben aan iemand met ervaring en een netwerk, die hem kan begeleiden bij het hele traject van schade-afwikkeling. Het zou natuurlijk ideaal zijn als de eigen advocaat alle vragen zou kunnen beantwoorden en alle informatie zou kunnen geven. Advocaten zijn echter te duur om erg veel tijd aan de emotionele en afwegingskanten van een zaak te besteden. Bovendien wil een slachtoffer vaak juist eens met een ander die er verstand van heeft bespreken wat de eigen advocaat voorstelt of doet. Om in deze behoefte van slachtoffers te voorzien heeft de VvLS sinds kort zogenaamde 'traject begeleiding' voor letselschade-slachtoffers ontwikkeld. Dit houdt in dat u de VvLS kunt vragen om de afwikkeling van uw schade te volgen en te begeleiden, samen met u. Met uw schaderegelaar of advocaat wordt dan afgesproken dat deze afschriften van alle correspondentie die hij u toezendt ook aan uw traject-begeleider bij van de VvLS toezendt. Samen kunnen wij deze stukken dan doornemen en u eventueel uitleggen wat er bedoeld wordt. Nu is het zo dat de brieven die uw behandelaar of tegenpartij u sturen vaak vele vragen oproepen. De VvLS kan u bijstaan en voor u als tweede paar ogen en oren in uw zaak fungeren. U krijgt hierdoor als slachtoffer meer begrip voor en greep op uw eigen zaak. Zaken komen daardoor vaak sneller ten einde en u kunt zich daardoor beter en sneller richten op herstel of revalidatie van uw ongeval. De kosten van VvLS 'traject-begeleiding' gelden als kosten van het verhalen van de schade. Deze dienen door de wederpartij te worden betaald.

Nog een nieuwe VvLS service: Hulp bij het beoordelen van het eindvoorstel van de tegenpartij

Veel slachtoffers blijken er behoefte aan te hebben om aan het eind van hun letselschadezaak het eindvoorstel van de wederpartij aan een externe deskundige voor te leggen. Als een slachtoffer een eigen advocaat of belangenbehartiger heeft zal deze het slachtoffer vanzelfsprekend adviseren om al of niet accoord te gaan. Maar ook dan blijken veel slachtoffers hun zaak in grote lijnen nog eens aan een ander voor te willen leggen. De VvLS helpt in deze gevallen bij het vinden van een geschikte, ervaren advocaat om de zaak nog eens helemaal mee door te spreken. Het slachtoffer voelt zich op deze manier veel zekerder bij het nemen van zijn beslissing om al of niet met een bepaald eindvoorstel accoord te gaan. Aan deze externe eindbeoordeling zit natuurlijk ook een prijskaartje. Maar ook dit bedrag dient in beginsel door de wederpartij betaald te worden.

Tot slot

De VvLS wil met deze vormen van hulpverlening slachtoffers nog beter begeleiden. Wij werken daartoe aan verdere professionalisering. Zo wordt er hard gewerkt aan het opstellen van meer schriftelijke informatie voor slachtoffers, er wordt gewerkt aan een provisionele, meer informatieve internet-site. De VvLS gaat door. Als u denkt dat u een nuttige bijdrage kunt leveren aan het werk van onze vereniging, belt u ons dan eens op. Dan bespreken wij samen wat u als vrijwilliger in uw regio voor de vereniging kunt doen.

Colofon

VvLS
Postbus 157
1000 AD Amsterdam
Tel. 0900-6353538
www.vvls.nl
info@vvls.nl

Abonnementen VvLS
Antwoordnummer 9407
1000 VP Amsterdam

Landelijk coördinator:
Ard Westerink

Redactie VvLS
A. Scholten
A.G. Westerink

Redactie 3VO
Debby Liew-On

Met dank aan:
Mr. F. Janse
Dhr. J. van Beek
Dr. P. van Lommel
Stichting Zinloos
Geweld

Foto's
A.G. Westerink
GEO

Abonnementen € 16,-

Drukwerk:
Tijl Rekladruk/Brouwer
Wielsma
Zwolle/Heerenveen

IN GESPREK MET...

De VvLS onderhoudt contacten met vele organisatie in het veld. De Stichting tegen Zinloos Geweld is er daar één van. In dit nummer stellen wij hen aan u voor.

Een minuut stilte is niet genoeg...

Eind september 1997 zijn wij vanuit een buikgevoel gestart met het introduceren van een herkenbaar signaal tegen agressie en geweld. Een lieveheersbeestje. De aanleiding was het overlijden van Meindert Tjoelker. Zijn tragische dood is op dat moment een verhaal voor nieuwsmakers. De media spelen hier op in. Meindert had zich voorgenomen in dezelfde maand te trouwen. Nederland is stil. Wij zien ons zelf. Het beeld wordt herkenbaarder en loopt over in onze eigen schaduw. Beangstigend. Wij willen een signaal geven. Wij zijn één minuut stil voor iemand die zich verzette tegen agressie. Daarna is Nederland weer anders stil. We halen de schouders op, draaien ons om en gaan weer door met ons leven. Ons eigen leven. Gepaard met angst. Slachtoffers van agressie en geweld en betrokkenen voelen zich niet serieus genomen. Een gevoel van verraad is primair aanwezig. Men sluit zich af. Men keert zich af. Eilanden worden gevormd. Een minuut stil zijn is niet genoeg.

Het is een cliché, maar het begint bij jezelf

Dagelijks worden wij geconfronteerd met agressie en geweld. Steeds sneller en breder worden wij geïnformeerd. Nieuws over uiteenlopende geweldsconflicten waar ook in onze wereld. Maar ook dicht bij huis. Héél dicht bij huis. Kunnen wij agressie en geweld minimaliseren? Ja! Mogen wij agressie en geweld normaal en vanzelfsprekend vinden. Nee! Het is een cliché, maar het begint bij jezelf! Met dit als uitgangspunt proberen wij momenteel als StichtingTegenZinloosGeweld een herkenbaar en positief signaal af te geven op alle niveaus. Een signaal voor iedereen. Een tastbaar signaal. Een gevoel. Gebruik het symbool, maar misbruik het niet.

Samen verder bouwen

Tot op heden hebben wij alles op eigen kracht gedaan. Fondsen zoeken. Mensen motiveren. Bedrijven mobiliseren. Een verantwoorde organisatiestructuur neerzetten voor de stichting. De fundering is aanwezig. In de afgelopen vier jaren hebben wij vele stenen kunnen plaatsen voor onze piramide. Een breed draagvlak ligt nu klaar. Als stichting willen wij verder bouwen om de gewenste vorm te creëren. Samen verder bouwen aan een structurele ombuiging van mentaliteit.

Tot op heden hebben wij samen een hoop bereikt. En daar zijn wij trots op.

- In heel Nederland is het lieveheersbeestje uitgegroeid tot een algemeen symbool tegen agressie en geweld.
- Een symbool in leven houden waaruit velen kracht, ondersteuning en troost weten te putten.
- Goede samenwerking tussen diverse instanties als politie, gemeenten, bedrijven en scholen.
- Kinderen, onze belangrijkste doelgroep, tonen veel interesse.
- Dagelijks komen er een tiental spreekbeurtaanvragen binnen.
- Steeds meer mensen vinden de weg naar de stichting voor informatie, voorlichting en een luisterend oor.
- Concrete projecten zijn van de grond gekomen, zoals o.a. het Stoeptegel- en Kidsproject.
- De websites: www.zinloosgeweld.nl en www.kidstegengeweld.nl

Alleen is maar alleen

Media, pers, programmamakers, slachtoffers en derden te woord staan en belangeloos ondersteuning aanbieden. Spotjes op radio en televisie. Printcampagnes plaatsen en het verspreiden van gratis drukwerk. Het ontwikkelen en samenstellen van lespakketten. Het introduceren van de

websites: www.zinloosgeweld.nl en www.kidstegengeweld.nl als informatiebron. Vanaf dag 1 worden al onze media en printuitingen kosteloos en belangeloos verspreid. Wij kunnen ook niet anders. Voor het verspreiden van een positief signaal mag en kan niet betaald worden. Welke kosten staan gelijk met één slachtoffer?

Financiële ondersteuning

Schouderklopjes ontvangen wij regelmatig. Erkenning is strelend, maar niet genoeg. Momenteel is het lieveheersbeestje bij 1:3 van de mensen bekend. Waarderingen zijn hoog. Als organisatie hebben wij geld nodig. Geen goedbedoelde, begrijpende hoofdknikjes, maar onvoorwaardelijke financiële steun. Een van onze doelstellingen is de problematiek rond agressie en geweld onder de aandacht houden. Elke dag weer. Wij zijn op zoek naar uw ondersteuning. Wij zijn op zoek naar gevoel en geborgenheid. Wij willen helder en eerlijk communiceren. Wij willen duidelijk zijn. Wij zijn op zoek naar een entree om verder te kunnen bouwen. **Giro 1107.** Helpt u ons?

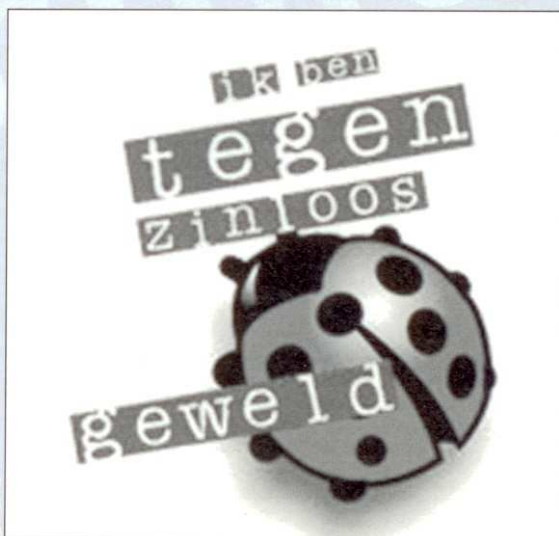
De doelstellingen

1. Het creëren van een mentaliteitsverandering t.o.v. agressie en geweld: van onverschilligheid naar betrokkenheid.
2. Het creëren van een zo groot mogelijke informatievoorziening op het terrein van agressie en 'zinloos' geweld (in de breedst mogelijke zin van het woord).
3. Het geven van een gevoel van betrokkenheid ten aanzien van slachtoffers en aanverwanten.
4. Een ommekeer bewerkstelligen. Agressie en geweld zullen altijd blijven plaatsvinden, maar zinloos geweld moet stoppen.

De doelgroepen

- In eerste instantie richt de *StichtingTegenZinloosGeweld* zich op kinderen.
- Slachtoffers en aanverwanten vormen een belangrijke tweede doelgroep.
- Ten slotte richt de *StichtingTegenZinloosGeweld* zich op de totale samenleving.

StichtingTegenZinloosGeweld Giro 1107

Vrijstelling zijafscherming vrachtverkeer is dodelijk

Minister bepleit riskante ruilhandel

De Fietsersbond en 3VO maken bezwaar tegen het voorstel van minister Netelenbos van Verkeer en Waterstaat om vrachtwagens vrijstelling te geven voor het aanbrengen van zijafscherming. Minister Netelenbos wil deze vrijstelling verlenen als de vrachtwagen een zichtveldverbeterend systeem (bijvoorbeeld de dodehoekspiegel en camera's) heeft geïnstalleerd. Zij meent met de vrijstelling voor zijdelingse afscherming het vrachtverkeer te stimuleren om zichtveldverbeterende systemen aan te schaffen. 3VO en de Fietsersbond vinden dat vrachtwagens zowel zijafscherming als zichtveldverbeterende systemen moeten hebben. Tijdens het Algemeen Overleg Verkeersveiligheid in de Tweede kamer is op donderdag 31 januari het onderwerp besproken. De organisaties hopen dat hun protest daarin wordt meegenomen.

Jaarlijks overlijden er 30 mensen en raken er 90 zwaar gewond als gevolg van een ongeval waarbij een vrachtwagen rechts afslaat. Met name fietsers, maar ook voetgangers zijn vaak het slachtoffer. Het aantal slachtoffers kan met enkele maatregelen voor vrachtwagens verminderd worden. Met een combinatie van effectieve maatregelen voor veiliger vrachtverkeer kan de taakstelling van het verkeersveiligheidsbeleid ook voor vrachtvoertuigen gehaald kan worden. Gesloten zijafscherming geeft 35% en open zijafscherming 25% minder slachtoffers. 3VO en de Fietsersbond pleiten voor een gesloten afscherming.

FOUTE TRUCK

GOEDE TRUCK

Samen met nog 10 andere organisaties zijn 3VO en de Fietsersbond bovendien van mening dat de zijdelingse afscherming van vrachtwagens niet ingeleverd kan worden tegen een zichtveldverbeterend systeem. De organisaties vinden dat de twee maatregelen die hoog staan in de top 10 van kosteneffectieve maatregelen voor veiliger vrachtverkeer, niet tegen elkaar uitwisselbaar zijn. Beide maatregelen hebben een eigen doel en versterken elkaar daardoor juist. Zo draagt een zichtveld verbeterend systeem bij aan het voorkomen van ongevallen terwijl de zijafscherming de gevolgen bij een ongeval beperkt. Het gebruik van zichtveldverbeterende systemen in combinatie met de zijdelingse afscherming kan het aantal ongevallen met rechtsafslaanende vrachtwagens op een effectievere wijze beperken dan tot nu toe gebeurt.

Op dit moment zijn er ongeveer 80.000 vrachtwagens (met kentekens tussen 30-4-1991 en 1-1-1998) die geen zijafscherming hebben. Dat is meer dan de helft van alle vrachtwagens in Nederland. De voorgestelde regeling van de minister betekent dat op zijn vroegst in 2012 alle vrachtwagens in Nederland zijn voorzien van beide voorzieningen. Dit komt doordat vrachtwagens pas na 12 tot 15 jaar vervangen worden. De vrijstelling van zijafscherming betekent dus dat kwetsbare verkeersdeelnemers nog 10 jaar lang onnodig extra risico lopen om onder een vrachtwagen terecht te komen. 3VO en de Fietsersbond vinden dat de minister voortvarend aan de slag moet gaan met de invoering van de zijdelingse afscherming. Volgens de organisaties kan het aanbrengen van de zijafscherming vandaag al gebeuren, omdat er geen technische problemen zijn.

Nieuwe rechterlijke uitspraken zijn vaak in het voordeel van het slachtoffer

De rechter doet met grote regelmaat uitspraken die gunstig zijn voor het slachtoffer. Hieronder treft u een uitspraak die gunstig zal zijn voor vele whiplash patiënten.

Hoge Raad komt slachtoffers van whiplash tegemoet

In 1990 werd De Greef, die met zijn personenauto voor een rood verkeerslicht stond te wachten, met een snelheid van 50 km/uur van achteren aangereden. Gelet op de toedracht van de aanrijding kon de WAM-verzekeraar (Zwolsche Algemeene, hierna te noemen ZA) van de veroorzaker van het ongeval niet anders dan de aansprakelijkheid erkennen. Hoewel De Greef, die door de aanrijding een post whiplashsyndroom had opgelopen en gedeeltelijk arbeidsongeschikt was geraakt, in eerste instantie wellicht dacht dat hiermee ook de vergoeding van zijn inkomensschade was veilig gesteld, bleek niets minder waar te zijn. ZA betwistte namelijk het oorzakelijk verband tussen het ongeval en de arbeidsongeschiktheid van De Greef, omdat er geen medisch objectieveerbare beperkingen zouden zijn vastgesteld bij De Greef. De Greef zag zich daardoor alsnog genoodzaakt om de rechter in te schakelen.

Nadat de rechtbank in deze kwestie, op verzoek van De Greef en op basis van diverse medische rapporten, voor recht had verklaard dat De Greef ten gevolge van het ongeval gedeeltelijk arbeidsongeschikt was geworden en ZA had veroordeeld tot schadevergoeding, ging ZA in hoger beroep. In hoger beroep oordeelde het hof dat een nadere toelichting door twee onafhankelijk deskundigen noodzakelijk was en benoemde een orthopeed en een neuroloog. Beide deskundigen kwamen vervolgens tot het oordeel dat van objectieveerbare stoornissen geen sprake was. Daarmee leek de zaak van De Greef alsnog verloren, ware het niet dat het hof in haar eindarrest vervolgens tot de volgende opmerkelijke overwegingen kwam:

Ofschoon iemand die stelt schade te lijden in het algemeen die schade aannemelijk dient te maken, brengt de omstandigheid dat het hier gaat om een syndroom waarvan algemeen bekend is dat dit moeilijk of slechts in beperkte mate tot concreet waarneembare medische stoornissen valt te herleiden, met zich mee dat de eisen die aan het bewijs kunnen worden gesteld niet al te hoog kunnen zijn. Het komt dan - tot op

zekere hoogte - voor risico van de veroorzaker van het ongeval dat het oorzakelijke verband tussen ongeval en klachten zich niet rechtstreeks laat aantonen en dat de klachten evenmin te herleiden zijn tot medisch vaststelbare afwijkingen (...).

De beide door het hof benoemde deskundigen hebben geoordeeld dat van objectieveerbare stoornissen geen sprake was, doch hebben - mede gelet op de redactie van de vragen - daarbij het begrip stoornis in beperktere zin opgevat dan het hof bedoelde. Het hof had niet enkel het oog op stoornissen in de zin van medisch waarneembare beschadigingen, afwijking of gebreken (van orthopedische of neurologische aard) doch ook op het bestaan van klachten die weliswaar naar hun aard subjectief (...) zijn doch waarvan niettemin objectief vastgesteld kan worden dat zij aanwezig, reëel, niet ingebeeld, niet voorgewend, en niet overdreven zijn. Uit de antwoorden van de deskundigen komt echter ook het antwoord op die vragen voldoende uit de verf (...). Tevens in aanmerking genomen de eigen bevindingen van de betrokkene, waarvan (...) niet is gebleken dat hij zou simuleren of overdrijven, kan (...) de conclusie redelijkerwijze geen andere zijn dan dat De Greef als gevolg van het ongeval gedeeltelijk arbeidsongeschikt is geworden in die zin dat hij niet meer dan halve dagen als buschauffeur kan werken.

Kortom: het hof liet de bewijslast ten aanzien van het oorzakelijk verband tussen de schade en het ongeval (gelet op de geldende jurisprudentie overigens ten onrechte, doch dit terzijde) bij het slachtoffer, maar heeft als uitgangspunt genomen dat aan het bewijs van de schade en het oorzakelijk verband in een zaak als deze, waar

sprake is van een post whiplashsyndroom, geen al te hoge eisen mogen worden gesteld. Op deze wijze kwam het hof derhalve alsnog tot een bewezenverklaring en werd het vonnis van de rechtbank bekrachtigd.

Hoewel ZA wel kon leven met het uitgangspunt dat niet al te hoge eisen mochten worden gesteld aan het bewijs van het oorzakelijk verband tussen het ongeval en de gezondheidsklachten van De Greef, vond ZA dat het hof het bewijsrisico op dit punt ten onrechte nagenoeg geheel bij ZA had gelegd. ZA ging daarom in cassatie bij de Hoge Raad.

De Hoge Raad overwoog in zijn arrest van 8 juni 2001 vervolgens dat het hof terecht had geoordeeld dat het ontbreken van een specifieke medisch aantoonbare verklaring voor de klachten in die zin voor risico van de veroorzaker van het ongeval komt dat zulks niet in de weg staat aan het oordeel dat het bewijs van het oorzakelijk verband geleverd kan zijn. De Hoge Raad plaatste daarbij de belangwekkende kanttekening dat het arrest van het hof niet alleen was gebaseerd op de vaststelling dat de klachten van De Greef reëel waren, maar ook op de eigen - niet gesimuleerde en niet overdreven te achten - bevindingen van De Greef, dat het hem eenvoudigweg niet meer lukt om zich hele dagen als buschauffeur in te zetten.

Het hof had dus ook rekening gehouden met de vele medische rapporten die waren uitgebracht waarin de subjectieve klachtenweergave van De Greef in het kader van de anamnese telkens weer was opgetekend.

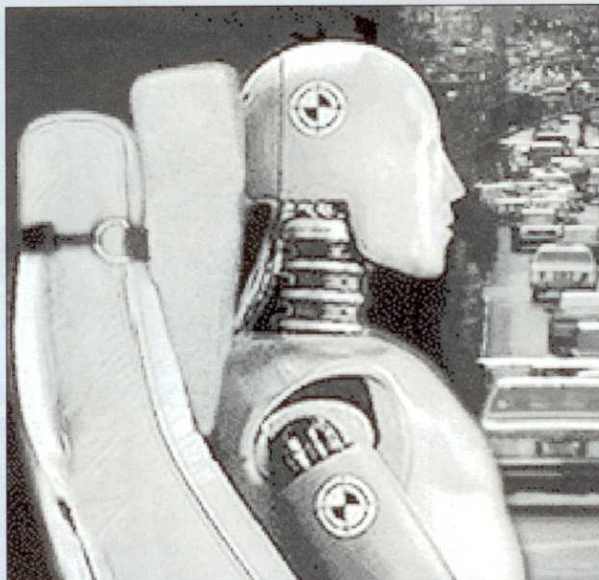
Uit het arrest van de Hoge Raad blijkt dat slachtoffers van een post whiplashsyndroom en slachtoffers van andere moeilijk waardeerbare maar veel voorkomende aandoeningen (bijvoorbeeld RSI), niet aan het kortste eind hoeven te trekken wanneer uit medische rapporten blijkt dat er geen organische verklaring kan worden gevonden voor hun klachten en beperkingen.

De Hoge Raad komt deze slachtoffers tegemoet door de bewijslast voor het slachtoffer aanmerkelijk te verlichten. Ook de subjectieve klachtenweergave van

het slachtoffer zoals opgetekend door de deskundige en de waardering daarvan (reëel, niet ingebeeld, niet voorgewend en niet overdreven) kan er toe bijdragen dat het slachtoffer slaagt in zijn bewijs dat hij (gezondheids)schade heeft opgelopen als gevolg van de hem overkomen gebeurtenis (onrechtmatige daad of wanprestatie) en dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen deze gebeurtenis en de schade.

De Hoge Raad doet hiermee enkel recht aan de realiteit: van al hetgeen een mens kan mankeren kunnen medici tot op heden immers slechts een fractie objectiveren. Zolang er aanzienlijke beperkingen kleven aan de ons ter beschikking staande diagnostische middelen dient de subjectieve klachtenweergave van de patiënt en de waardering daarvan serieus te worden genomen en te worden meegewogen bij de beoordeling van het bewijsmateriaal.

Mr. F.A. Janse
LSA advocaat te Utrecht

Schade en Schande

Heimelijke video-opnames in opdracht van de verzekeraar van de wederpartij.

Bij de VvLS kwamen de laatste tijd in toenemende mate vragen van slachtoffers binnen die heimelijk werden of waren bespied door particulier recherchebureaus die in opdracht werkten van (de verzekeraar van) de wederpartij. In het verleden kwam het met enige regelmaat voor dat slachtoffers op deze manier door verzekeraars werden geschaduwd om te zien hoe het slachtoffer zijn tijd doorbrengt, maar er lijkt de laatste tijd een toenemende trend te zijn. Slachtoffers vroegen ons of dit nu zomaar mag.

De VvLS heeft hier een onderzoek naar ingesteld en kwam tot de volgende conclusie. Volgens de Nederlandse wet is het toegestaan om mensen heimelijk te filmen. Ook mag een op dergelijke wijze verkregen video-opname in een civiele schadevergoedingsprocedure als bewijs worden aangedragen. In de Wet Bescherming Persoonsgegevens is er een uitzondering gemaakt voor particulier recherchebureaus, volgens deze wet mogen zij filmen mits het niet hinderlijk is en de gegevens niet aan derden worden verstrekt.

Op zichzelf is dit nogal een vreemde situatie. Immers, zelfs de politie mag in Nederland een burger niet zomaar volgen en filmen, zonder vooraf toestemming van de rechterlijke autoriteiten verkregen te hebben. In een strafproces is het gebruik van filmmateriaal niet toegestaan, met uitzondering van filmmateriaal waar de officier van justitie opdracht voor gegeven heeft. Het blijkt dus dat ook hier personen die van criminele activiteiten worden verdacht meer rechten hebben dan letselschade-slachtoffers die van geen enkel strafrechtelijk feit worden verdacht.

Het verbod van particulier recherchebureaus en ook de branche-organisaties in het Midden- en Kleinbedrijf motiveren hun standpunt dat zij de opsporingsmethode van het heimelijk volgen en filmen nodig hebben door te stellen dat deze manier van doen noodzakelijk om fraude op te sporen. Bij letselschade-slachtoffers kun je echter niet zomaar spreken van fraude want er komt pas een overeenkomst tot stand tussen de verzekeraar en het slachtoffer bij de eind-afwikkeling van een zaak. Een verzekeraar die een slachtoffer al in een eerder stadium van fraude beschuldigt maakt zich onnodig schuldig aan criminalisering van het slachtoffer. Overigens is dat een techniek die wij wel meer zijn tegengekomen bij verzekeringsmaatschappijen. De

claimende burger wordt al snel voor een oplichter gehouden. De VvLS vindt het gebruik van camera-observatie derhalve ontoelaatbaar.

Bovendien is het geen geschikt middel om de waarheid aan het licht te brengen. Als een particuliere rechercheur een slachtoffer een aantal dagen volgt dan is het niet moeilijk om uit de opnamen een band van bijvoorbeeld één uur samen te stellen die een volkomen misleidend beeld geeft van de werkelijkheid. Als de verzekeraar deze video-compilatie vervolgens gaat gebruiken als pressie-middel tegenover het slachtoffer om deze te dwingen om van het verhaal van de schade af te zien dan is er volgens de VvLS juist sprake van ernstig normoverschrijdend gedrag aan de zijde van de verzekeraar.

Wat kun je als slachtoffer doen als je gefilmd bent? Je kunt als slachtoffer, als je merkt dat je gefilmd wordt, aangifte bij de politie doen wegens onder meer 'stalking' en het maken van een inbreuk op de privée-sfeer.

Maar er is misschien goed nieuws. In de Tweede Kamer wordt op dit moment een wetsvoorstel behandeld dat het filmen verbiedt, met uitzondering van plekken waar het duidelijk wordt aangegeven. In dit wetsvoorstel staat op dit moment nog een uitzondering op dit algemene verbod voor die gevallen waarin de Officier van Justitie vooraf toestemming heeft gegeven. Wij hopen dat het filmen van letselschade-slachtoffers binnenkort definitief verboden zal worden en dat ook de persoonlijke levenssfeer van ongevalsslachtoffers door de wetgever serieus zal worden genomen.

Lasterpraat in diverse kranten.

In diverse kranten in Nederland hebben de afgelopen maand verhalen gestaan over een recente uitspraak van de Nederlandse Mededingings-Autoriteit (NMA) die heeft bepaald dat het verbod van de Nederlandse Orde van Advocaten onrechtmatig is, dat aan advocaten verbiedt om op zogenaamde *no cure no pay* basis te werken. In dat kader werd op gezag van een Amersfoortse letselschade-advocaat beweerd dat de VvLS en de Stichting Rokersfonds Nederland 'eigendom' zouden zijn van enkele letselschade-advocaten. Deze beweringen zijn echter pertinent onjuist. De VvLS is een volstrekt onafhankelijke vereniging, met een eigen onafhankelijk bestuur, vele gerespecteerde contacten in het land, en met slechts één doel voor ogen: het helpen en opkomen voor de belangen van Nederlandse letselschade-slachtoffers die nog veel te veel door de maatschappij aan hun lot worden overgelaten. Wie probeert afbreuk te doen aan het werk van de VvLS en andere letselschade-organisaties heeft niet het belang van het slachtoffer op het oog, maar slechts zijn eigen. Wij hopen dan ook dat bij een eventueel volgend kranten-verhaal de VvLS zelf om een reactie gevraagd zal worden, en dat niet weer klakkeloos zal worden opgeschreven wat door lasteraars aan de betreffende journalist wordt ingefluisterd. Dat laatste is een onwaardige vorm van journalistiek.

Bijna-doodervaring, het relaas van een letselschade-slachtoffer

Een bijna-doodervaring is een geestelijke ervaring die kan optreden tijdens een periode van klinische dood, maar ook tijdens een periode van ernstige ziekte, een bijna-fatale situatie zoals een verkeersongeluk, tijdens een stervensproces of soms ook zonder duidelijke aanleiding. Jan van der Beek heeft zo'n ervaring doorgemaakt. Hieronder volgt zijn relaas.

In 1991 heb ik tengevolge van een verkeersongeval een bijna-doodervaring (BDE) gehad. Omdat er bij het brede publiek nog heel veel onwetendheid en vooroordelen bestaan over dit verschijnsel, hierbij het verhaal over mijn eigen BDE en hoe ik daar onnodig lang over gezweven heb. Ik schrijf dit artikel in de hoop dat mensen met een soortgelijke ervaring hier lering uit kunnen trekken.

Het ongeval waarbij ik betrokken raakte vond plaats toen ik rijdend op de motorfiets, binnen de bebouwde kom, buiten mijn schuld frontaal werd aangereden door een automobilist die in tegenovergestelde richting linksaf sloeg. Van de klap heb ik niets gevoeld. Vrijwel meteen was ik bewusteloos en kon ik van bovenaf, uit mijn lichaam, mezelf en het toegesnelde publiek gadeslaan. Door de pijn was ik telkens, dan weer in en dan weer uit mijn lichaam. Ik had een zware hersenschudding en verscheidene botbreuken. Op weg naar het ziekenhuis zweefde ik boven de ambulance. Toen ik uit mijn lichaam was, ervoer ik een intens gevoel van "rust en vrede" en had daarbij een enorm helder bewustzijn. Op een gegeven moment ging ik met een ontzagwekkende snelheid door een tunnel met aan het uiteinde een stipje licht dat groter werd naarmate ik dichterbij kwam. Aan het einde van de tunnel kwam ik in een soort bolvormig helder stralend Licht waar ik een intens gevoel van "liefde" ervoer.

In het Licht werd ik bij een "Wezen van Licht" gebracht dat louter en alleen Liefde en begrip uitstraalde. Het "Wezen van Licht" zei me dat ik te vroeg was en dat ik terug moest. Maar voordat ik terugkeerde kreeg ik als een soort hologram mijn levensfilm te zien. In een flits ervoer ik mijn leven opnieuw; vanaf het moment van het ongeval tot aan mijn geboorte. Ik ervoer tijdens het zien van mijn levensfilm hoe andere mensen mij hadden ervaren. Als ik iemand had gekwetst, dan ervoer ik hoe diegene dat had ervaren en wat voor een uitwerking het had op derden. Maar ik ervoer ook de uitwerking van "goede" dingen die ik had gedaan. Het "Wezen van Licht" was naast mij en oordeelde niet over mij na het zien van mijn levensfilm. Het ging er op dat moment om wat ik ervan had geleerd. Het "Wezen van Licht" begreep waarom ik de dingen zo had gedaan. Als er al sprake is van oordelen, dan doe je het over jezelf op een manier zoals je over anderen oordeelt. Maar het gaat nog even wat dieper dan dat.

Met een schok kwam ik terug in mijn lichaam. Er scheen een verpleegkundige met een lampje in mijn ogen. Op dat moment was ik in de veronderstelling dat dit er de oorzaak van was dat ik uit die liefdevolle omgeving was weggehaald. Ik nam het de verpleegkundigen kwalijk en uitte dat dan ook op een zeer onvriendelijke manier. Ik vertelde hen over het Licht waarin ik was geweest en het "Wezen van Licht" dat ik had ontmoet. Ik kan me herinneren dat zij op beledigde en afstandelijk toon tegen mij zei dat het hallucinaties waren geweest.

Een paar dagen later, toen ik goed bijgekomen was, ontdekte ik dat ik in een ruimte lag met dubbele deuren. Het bleek een isoleerkamer te zijn. Door dit gegeven en door de zeer afstandelijke houding van het medisch personeel heeft het drie jaar geduurd voordat ik over mijn ervaring heb durven praten zonder bang te zijn voor gek versleten te worden.

Door de BDE had ik als het ware een soort bewustzijnsschok gekregen. Ik bezag opnieuw mijn leven. Normen en waarden werden bijgesteld. Over heel veel onderwerpen kreeg ik andere denkbeelden dan ik voorheen had. Ik leerde vooral af de dingen zwart wit te zien. Deze mentale verandering veroorzaakte spanning in mijn relatie wat uiteindelijk een echtscheiding tengevolge had.

In 1994, na mijn echtscheiding, kwam ik in contact met een chirurg die medeoprichter van de Stichting Merkawah is. De Stichting Merkawah is in 1988 in het leven geroepen door een chirurg, een

cardioloog (Pim van Lommel), twee psychologen en een coördinator met als eerste doel het verrichten van wetenschappelijk onderzoek naar het verschijnsel "bijna-doodervaringen". Merkawah heeft daarnaast ten doel om mensen die een BDE hebben gehad met elkaar in contact te brengen en het bieden van hulp aan mensen met een BDE en/of verwanten.

Onlangs heeft deze Pim van Lommel, vooraanstaand cardioloog en medeoprichter van Merkawah, een artikel gepubliceerd over het verschijnsel BDE in het medisch tijdschrift "The Lancet".

Bij Merkawah kon ik mijn verhaal kwijt zonder voor gek versleten te worden en vond ik begrip. Toen bleek dat wat ik meegemaakt had zelfs een naam te hebben. Ik was in de veronderstelling dat ik de enige was die zoiets had ervaren.

Een BDE is op zich geen psychiatrische aandoening, maar kan wel zeer ingrijpende psychologische gevolgen en een jarenlange nasleep hebben voor degene die het heeft ervaren en zijn verwanten. Toen ik twee jaar later in verband met de letselschadeafhandeling voor een psychiatrische expertise naar een psychiater moest, zag ik daar enorm tegen op. Maar toen de psychiater vragen begon te stellen, kon ik me met de vraagstelling zodanig identificeren dat het mij meteen op mijn gemak stelde en ik de man snel vertrouwde. Hij bleek op de hoogte te zijn van het verschijnsel "BDE" en wist van de eventuele nasleep die een "BDE" kan hebben voor degene die het heeft ervaren en zijn omgeving.

Wat ik vooral graag naar voren wil brengen is dat wanneer ik eerder over mijn BDE had kunnen (durven) praten en de opvang in het ziekenhuis zodanig was geweest dat het medisch personeel op de hoogte was geweest van het verschijnsel BDE de letselschadezaak niet zo lang had hoeven duren. Mijn letselschadezaak heeft door het feit dat ik er eerst niet over durfde te praten onnodig lang geduurd, namelijk jaar. In 1995 kwam ik in contact met mr. H.J. Brouwer van Verkruijsen Advocaten. Deze heeft door zijn vasthoudendheid mijn letselschadezaak in mijn voordeel weten te beslechten, waarbij ik volledige erkenning heb gekregen voor de psychologische en lichamelijke gevolgen (een snellere geestelijke en lichamelijke vermoeidheid o.a.) die iemand kan ondervinden door een BDE.

Daarom hoop ik door het schrijven van dit artikel dat er meer openheid en begrip komt voor de BDE, en dat personen die zich herkennen in dit artikel er eerder over durven praten. Mocht je tegen een muur van weerstand oplopen of wanneer het wordt afgedaan als verzinsels, zwijg dan niet en zoek net zo lang totdat je iemand gevonden hebt die deskundig is in deze materie.

Stichting Merkawah;
Landelijke hulpdienst - telefoonnummer 0165-529813
Website: WWW.MERKAWAH.NL

Jan van der Beek

Hieronder volgt een samenvatting van het artikel over de "BDE" dat cardioloog Pim van Lommel in "the Lancet" gepubliceerd heeft. Het plaatsen van de samenvatting is mogelijk door zijn medewerking. Daarvoor spreek ik bij deze mijn dank uit.

Bijna Dood Ervaring, medisch beschouwd

Een BDE is de herinnering aan alle indrukken tijdens een bijzondere staat van bewustzijn met enkele specifieke elementen zoals: uitredingservaring, het zien van een tunnel, het licht, een levensfilm (panorama) of soms het ontmoeten van overleden bekenden.

Er zijn drie theorieën, die de oorzaak van een BDE zouden moeten verklaren.

De fysiologische oorzaak

Ten gevolge van zuurstof-tekort in de hersenen ontstaat een BDE, mogelijk mede door uitstoot van endomorfine of blokkade van NMDA receptoren.

In onze studie hebben alle patiënten een hartstilstand gehad: ze waren klinisch dood, bewusteloos door onvoldoende bloedsomloop naar de hersenen door het wegvallen van de bloeddruk en de ademhaling en met een vlak EEG. Als reanimatie niet binnen 5-10 minuten wordt gestart, zullen patiënten altijd overlijden tengevolge van onherstelbare hersen-beschadiging. Bij patiënten met levensbedreigende ritmestoornissen wordt een hartstilstand (ventrikelfibrilleren) kunstmatig veroorzaakt in het hartkatheterisatie-laboratorium voor het testen van inwendige defibrillatoren. Bij deze patiënten wordt het EEG meestal binnen 10 seconden na het begin van de wegraking vlak. Alle patiënten zouden dus een BDE moeten hebben gehad, want ze waren allemaal bewusteloos door zuurstoftekort in de hersenen door het wegvallen van de bloedsomloop, maar slechts 18% vertelt een ervaring.

De psychologische verklaring

Door de angst voor de dood krijgen de mensen een BDE. Maar in onze studie waren maar enkele patiënten angstig geweest direct voor de hartstilstand, alles gebeurde te plotseling om te realiseren wat er gebeurde. En toch had 18% van de patiënten een ervaring. Ook gegeven medicatie had geen invloed.

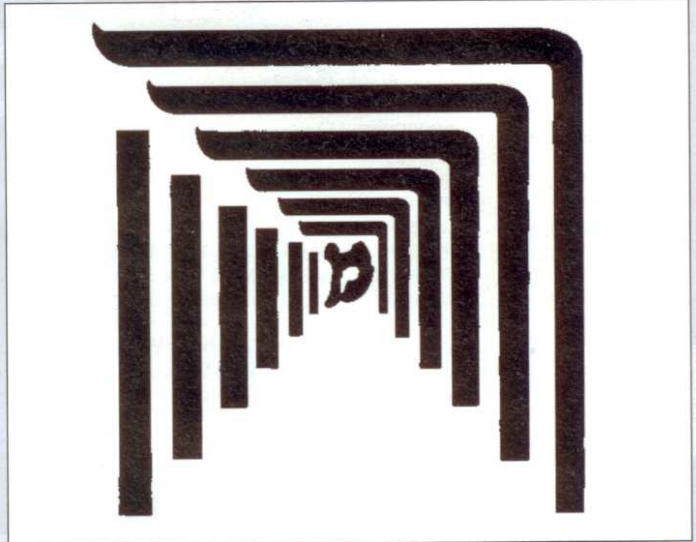
De theorie dat het bewustzijn ervaren kan worden onafhankelijk van het normale lichaamsgebonden waak- of dagbewustzijn. Het huidige concept in de medische wetenschap is echter dat bewustzijn het product is van de hersenfunctie. Zou het ook kunnen zijn dat de hersenen een soort ontvangstapparaat (interface) zijn voor het bewustzijn en herinneringen te vergelijken met TV, radio of mobiele telefoon? Hierbij zou dan de uitzending die je ontvangt zich niet in het toestel bevinden, maar zouden elektromagnetische informatiegolven (fotonen) via het ontvangstapparaat voor de zintuigen hoorbaar of zichtbaar worden.

Nu blijkt uit onze studie dat bij patiënten die klinisch dood waren (vlak EEG, geen elektrische activiteit van de hersenschors, maar ook uitval van de hersenstam zoals lichtstijve pupillen en het ontbreken van de slikreflex) er sprake was van een helder bewustzijn, met de mogelijkheid van nadenken, van emoties, van gevoel van identiteit, van herinneringen vanaf de vroegste jeugd, en soms ook met een vorm van waarneming uit een positie buiten en boven het levenloze lichaam.

Onderzoek naar BDE confronteert ons dus duidelijk met de beperkingen van onze huidige medische inzichten over de verschillende soorten van ons bewustzijn (zoals waakbewustzijn, onderbewustzijn, hoger bewustzijn, collectief bewustzijn) en over de relatie tussen bewustzijn en herinneringen enerzijds en de hersenen anderzijds.

Voor verdere informatie kan men het engelstalige artikel in de Lancet lezen: "Near-death experience in survivors of cardiac arrest: a prospective study in the Netherlands" (WWW.THELANCET.COM).

Pim van Lommel, cardioloog

Logo: stichting Merkawah

De VvLS is op zoek naar mensen die haar willen Helpen met het verspreiden van de informatie-folder In uw eigen regio.

Voor het VvLS Magazine zoekt de redactie nog onderwerpen en verhalen.

Heeft u interesse of ideeën laat het ons weten bel dan met:

Ard Westerink Landelijk Coördinator.

Telefoon 0900-6353538

De VvLS dankt Toyo banden voor haar gift.

De VvLS wil via deze weg nogmaals de firma Toyo banden uit Roosendaal danken voor haar gift. De VvLS werd in december vorig jaar al benaderd door het bedrijf. Toyo had van Continentaal banden de Vendor Award gewonnen.

Hieraan was een cheque van € 750,- verbonden die het bedrijf mocht schenken aan een instelling op het gebied van veiligheid en verkeer. De keus viel hierbij op de VvLS. Wij zijn Toyo banden hiervoor zeer erkentelijk.

Maar er zijn meer goede ideeën om de VvLS zelf op weg te helpen. Zo is mevrouw Lemmen uit Horst een 'kaarten-actie' voor de VvLS begonnen. Mevrouw Lemmen maakt zelf kaarten en de opbrengst van de verkoop daarvan gaat naar de VvLS. Mocht u ook kaarten willen bestellen, dan kunt u contact opnemen met mevrouw Lemmen, telefoonnummer 077-3983423 (na 11.30 uur). Wij zijn mevrouw Lemmen uiterst dankbaar voor haar gift en haar actie. Mocht u ook een goed idee hebben, schroomt u dan niet en meldt het ons. De VvLS is immers een vrijwilligersorganisatie die voor de financiering van haar werkzaamheden is aangewezen op particuliere bijdragen.

Onderstaande foto: De heer W.J. van Amersfoort van Continentaal banden overhandigt de Vendor Award aan de heer G. van Beusekom van Toyo banden.

Wat staat er in het volgende nummer:

Nieuws van de VvLS

*In gesprek met ...
Doebren Mulder van
het Rokerfonds*

3VO

Opmerkelijke uitspraken

Schade en Schande

Gezocht

Beleidsmedewerker (vrijwilliger)

De VvLS zoekt op korte termijn een beleidsmedewerker die haar bijstaat in het opstellen van een beleidsplan en het aanvragen van subsidie.

Enige ervaring is een pré.
Voor meer informatie
Ard Westerink, Landelijk
Coördinator
Telefoon 0900-6353538

VvLS Postbus 157 1000 AD Amsterdam Tel. 0900-6353538

Vereniging voor Letselschade-Slachtoffers

VvLS Magazine

